

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 11.12.2007

KOM(2007) 798 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**„Členské štáty a regióny uskutočňujúce lisabonskú stratégiu
pre rast a zamestnanosť prostredníctvom politiky súdržnosti EÚ
na obdobie 2007–2013“**

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

„Členské štáty a regióny uskutočňujúce lisabonskú stratégiu pre rast a zamestnanosť prostredníctvom politiky súdržnosti EÚ na obdobie 2007–2013“

1. Úvod

V tomto oznámení sa uvádza úvodný prehľad výsledkov rokovaní novej generácie stratégií a programov politiky súdržnosti na obdobie 2007–2013¹. Tvorí súčasť lisabonského balíka a umožňuje presné posúdenie pokroku v oblasti politiky za prvé tri roky obnovenej lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť 2005. Najmä sa v nej ukazuje ústredná úloha obnovenej lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť pre stratégie a programy novej politiky súdržnosti. Popri tom sa v súvislosti s jarným zasadnutím Rady v roku 2008 v oznámení uvažuje aj o možnej úlohe programov politiky súdržnosti pri rozvíjaní lisabonskej stratégie v ďalšom trojročnom cykle.

2. POLITIKA SÚDRŽNOSTI V SRDCI LISABONSKÉHO PORCESU

S reformou navrhnutou Komisiou v roku 2004 a schválenou Parlamentom a členskými štátmi v roku 2006 sa európska politika súdržnosti stala jednou z hlavných politík Spoločenstva na realizáciu programu Únie v oblasti rastu a zamestnanosti. Vzhľadom na potrebu ďalej sústrediť obmedzené zdroje, ktoré sú k dispozícii, na podporu udržateľného rastu, konkurencieschopnosti a zamestnanosti sa pri súčasnom zachovávaní tradičných zásad² politiky súdržnosti prostredníctvom reformy zaviedlo viacero nových prvkov, najmä:

- Politika získala explicitnejšie a transparentnejšie strategické zameranie, ktoré po prvý krát funguje prostredníctvom rámca známeho ako strategické pravidlá súdržnosti Spoločenstva, ktorý prijala Rada 6. októbra 2006³ a ktorý je v súlade s lisabonskými integrovanými usmerneniami⁴. Týmto rámcom sa členské štáty a regióny vyzývajú zamerať sa na tie oblasti investícií, ktoré pomáhajú uskutočňovať národné programy reforiem (ďalej len „NPR“) pri zohľadnení národných a regionálnych podmienok. Zachováva rovnaké tri priority, ktoré sú v srdci stratégie pre rast a zamestnanosť, konkrétne:

¹ Údaje sú založené na najnovších informáciách o nových programoch poskytnutých členskými štátmi k 27. novembru 2007.

² V kapitole IV nariadenia Rady 1083/2006 z 11. júla 2006 sa uvádzajú zásady pomoci politiky súdržnosti EÚ (komplementárnosť, konzistentnosť, koordinácia, súlad, programovanie, partnerstvo, územné hľadisko vykonávania, proporcionálna intervencia, spoločné riadenie, doplnkovosť, rovnosť mužov a žien a nediskriminácia a udržateľný rozvoj).

³ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/index_en.htm

⁴ http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/integrated_guidelines_en.pdf

- urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom na investície a prácu;
 - podporovať inovácie, podnikanie a rast znalostnej ekonomiky;
 - vytvárať väčší počet a lepšie pracovné miesta.
- Od členských štátov sa žiada, aby „vyčlenili“ väčšiu časť svojich finančných prostriedkov na investície, ktoré majú potenciál významne prispieť k realizácii lisabonských cieľov⁵. Tieto intervencie sa na zasadnutí Európskej rady v decembri 2005 určili ako tie, ktoré môžu mať najväčší vplyv.

Kým ustanovenia týkajúce sa vyčlenenia finančných prostriedkov sú pre EÚ-15 záväzné, Komisia vyzvala všetky členské štáty a regióny, aby výdavky zamerali na intervencie, ktoré môžu pomôcť posilniť štrukturálne reformy predpokladané v NPR. Vyčlenenie predstavuje referenčnú hodnotu, ktorá pomôže sledovať pokrok v úsilí zabezpečiť, aby programy zostali zamerané na investície podporujúce rast a vytváranie pracovných miest v rokoch 2007–2013.

- Prepojenia medzi riadením NPR a programami politiky súdržnosti boli posilnené novými mechanizmami predkladania správ, ktoré sa zaviedli v rámci lisabonskej stratégie a politiky súdržnosti. Tieto paralelné postupy zahŕňajú pravidelné predkladanie správ o prínose politiky súdržnosti k dosahovaniu rastu a zvyšovaniu zamestnanosti a umožňujú vzájomné porovnávanie medzi dvoma oblasťami politiky s cieľom zabezpečiť konzistentnosť. Tento rok členské štáty po prvý raz vo svojich správach o vykonávaní lisabonského programu vyčlenili časť venovanú úlohe politiky súdržnosti, čo sa odteraz stane pravidelným postupom.
- V rámci politiky súdržnosti a na ročnom základe sa od členských štátov žiada, aby predkladali správy o vyčlenených investíciách podporovaných jednotlivými operačnými programami. Okrem toho v rokoch 2009 a 2012 každá krajina predloží strategickú správu, ktorá bude obsahovať informácie o prínose politiky súdržnosti k lisabonskému programu. Za tým bude nasledovať v roku 2010 a 2013 správa Komisie, v ktorej budú zhrnuté národné prínosy a v ktorej sa bude uvažovať o príležitosti a potrebe prispôbiť programy novým výzvam.
- Reforma politiky súdržnosti poskytla miestnym a regionálnym partnerom väčšiu decentralizáciu zodpovednosti. Spoločným využívaním miestnych a regionálnych poznatkov, expertízy a zdrojov a návrhom integrovaných a na mieru prispôsobených miestnych a regionálnych stratégií môže politika súdržnosti získať lepšie zameranie na investície s najväčším vplyvom na rast a zamestnanosť. Decentralizácia môže na druhej strane prispieť k lepšiemu riadeniu na všetkých úrovniach zlepšením zodpovednosti a vlastníctva na základe lisabonskej stratégie.

⁵ Článok 9.3 a príloha IV k nariadeniu Rady (ES) 1083/2006, (Ú. v. EÚ L 210/25 z 31.7.2006).

Splnenie lisabonskej stratégie si vyžaduje pokračujúce a sústredené úsilie a politickú zaangažovanosť európskych inštitúcií, členských štátov a regiónov. V priebehu roku 2007 členské štáty a Komisia úzko spolupracovali na príprave národných a regionálnych stratégií s cieľom podporiť investičné priority určené v NPR a odporúčaniach špecifických pre jednotlivé krajiny, ktoré prijala Rada⁶. Zároveň však vzhľadom na odlišnosť východiskových pozícií jednotlivých európskych krajín a regiónov sa pri realizácii lisabonských cieľov musia vziať do úvahy jednotlivé kontexty a problémy. Tieto stratégie v súčasnosti existujú pre všetkých 27 členských štátov, ale skutočná práca sa len začína s cieľom zabezpečiť, aby sa úsilie v prospech rastu a zamestnanosti prostredníctvom programov zdvojnásobilo. Bude dôležité, aby sa toto úsilie udržalo *pocas* celého obdobia 2007–2013 a aby sa zdroje nepresunuli do oblastí s nižšou prioritou.

3. KĽÚČOVÉ ČRTY PROGRAMOV POLITIKY SÚDRŽNOSTI NA ROKY 2007–2013

3.1. Zabezpečenie konzistentnosti s národnými programami reforiem

Počas rokovaní s väčšinou členských štátov existoval vysoký stupeň spolupráce medzi tými, ktorí sú zodpovední za koordináciu implementácie NPR na jednej strane, a tými, ktorí sú zodpovední za prípravu stratégií politiky súdržnosti (národné strategické referenčné rámce – ďalej len „NSRR“) a programov. V značnom počte NSRR sa nachádza opis, ako je táto spolupráca organizovaná, čo je novým a dôležitým faktorom, keďže len v niekoľkých krajinách sú rovnaké ministerstvá zodpovedné za oba procesy politik. V niektorých krajinách sa orgány rozhodli, že účinná koordinácia si vyžaduje administratívnu zmenu. Členské štáty, v ktorých takáto spolupráca ešte nie je dostatočne účinná, však musia vyvinúť ešte ďalšie úsilie o koordináciu.

3.2. Zameranie na lisabonské priority

Celkový rozpočet vyčlenený na európsku politiku súdržnosti na roky 2007–2013 predstavuje 347 miliónov EUR (v súčasných cenách). To bude doplnené národným verejným a súkromným spolufinancovaním vo výške okolo 160 miliárd EUR. Inými slovami, spolu so zdrojmi národného verejného a súkromného financovania bude v rokoch 2007 až 2013 na programy politiky súdržnosti ročne vyčlenených viac ako 70 miliárd EUR.

Tieto stratégie, ktoré pripravili členské štáty na programové obdobie 2007–2013, naznačujú, že dochádza k jasnej zmene dôrazu v prospech kľúčových lisabonských priorít. V súlade s ustanoveniami týkajúcimi sa vyčlenenia finančných prostriedkov⁷ sa od členských štátov EÚ-15 žiada, aby investovali väčšiu časť svojich finančných prostriedkov, konkrétne 60% finančných prostriedkov v rámci cieľa Konvergencia a 75% v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, do kategórií, ktoré sú ústrednými pre investície na podporu rastu a tvorbu pracovných miest. Pre krajiny EÚ-12 sú ciele dobrovoľné, ale všetky nové členské štáty sa zapojili do tohto procesu vyčlenenia finančných prostriedkov, aj keď v rozličnom rozsahu.

⁶ Závery jarného zasadnutia Európskej rady v roku 2007.

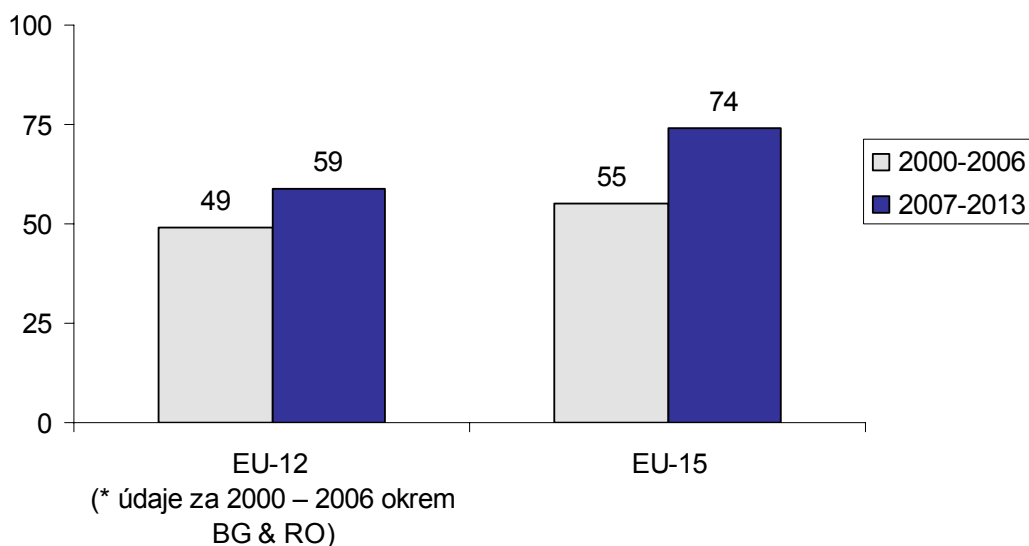
⁷ Článok 9.3 a príloha IV k nariadeniu Rady (ES) 1083/2006, (Ú. v. EÚ L 210/25 z 31.7.2006).

Dosiahnuté výsledky sú celkovo povzbudivé. V prípade menej rozvinutých regiónov sa v EÚ-27 v rámci **cieľa Konvergencia**, ktorý celkovo predstavuje viac ako 80% zdrojov politiky súdržnosti, má **65% finančných prostriedkov** investovať do cieľov súvisiacich s lisabonským programom. To v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím predstavuje **nárast o 11 percentuálnych bodov**. Regióny s programami, ktoré patria pod cieľ **Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť**, ktoré predstavujú 16% zdrojov politiky súdržnosti a tradične museli sústrediť svoje obmedzenejšie prostriedky na produktívnejšie investície, plánujú aj naďalej investovať veľkú časť prostriedkov, **82% z celkovej sumy vyčlenenej na roky 2007–2013**, do cieľov súvisiacich s lisabonským programom.

Prirodzene, v závislosti od podmienok sa medzi EÚ-15 a EÚ-12 vyskytujú rozdiely. Pre členské štáty EÚ-15, pre ktoré je vyčlenenie finančných prostriedkov povinné, sú príslušné údaje, ako sa dá očakávať, o niečo vyššie, na úrovni **74% na cieľ Konvergencia** a **83% na cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť**, aj keď tieto percentá sa medzi jednotlivými štátmi a rozličnými regiónmi významne líšia.

Pre členské štáty EÚ-12 (pre ktoré ustanovenia týkajúce sa vyčlenenia finančných prostriedkov nie sú povinné) je výška v prípade cieľa Konvergencia približne **59%**, čo zároveň predstavuje rovnaký údaj dosiahnutý v týchto členských štátoch vo veľmi obmedzenom počte programov, ktoré sú podporované v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

**Úroveň vyčlenenia prostriedkov na regióny v rámci cieľa Konvergencia
v EÚ-12* a EÚ-15
Porovnanie 2000 – 2006 / 2007 – 2013
(v % celkových finančných prostriedkov)**

Ako je uvedené, údaje pre jednotlivé členské štáty sa významne líšia. Na hornom konci „konvergenčné“ regióny v Portugalsku a Španielsku majú vyčlenené investície dosahujúce v priemere 80% celkových finančných prostriedkov, kým v prípade regiónov v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť je najvyšší údaj pre Dánsko s 92% celkových finančných prostriedkov⁸. V prípade EÚ-12 sú údaje o niečo skromnejšie, ale dôležité je pripomenúť, že v mnohých regiónoch naďalej pretrváva potreba investícií v spektre sektorov, ktoré sú zásadné pre hospodársky pokrok. Je povzbudzujúce, že Bulharsko, Poľsko a Rumunsko, ktoré majú potrebu extenzívnych investícií do základnej infraštruktúry, sa rozhodli sústrediť významnú časť zdrojov na priority súvisiace s lisabonským programom.

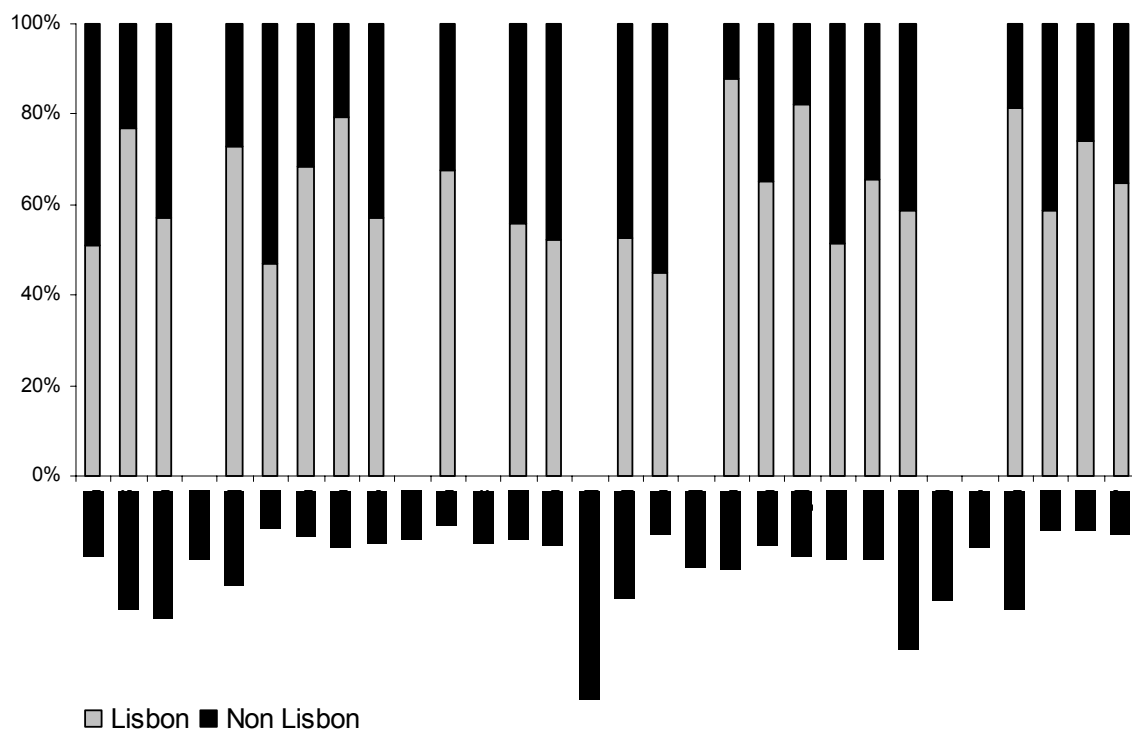
Finančné zdroje vyčlenené na podporu zamestnanosti a ľudského kapitálu sú vo všeobecnosti pridelované kategóriám súvisiacim s lisabonským programom, čo vedie k vysokým cieľom pri vyčleňovaní finančných prostriedkov. Napriek tomu členské štáty s podporou Komisie musia zabezpečiť, aby sa zdroje politiky súdržnosti skutočne sústreďovali na činnosti, ktoré vytvárajú najväčší vplyv, pokiaľ ide o rast a zamestnanosť. V tomto procese by mali pomáhať nové mechanizmy vzájomného porovnávania v spojení s ustanoveniami týkajúcimi sa vyčlenenia finančných prostriedkov.

⁸

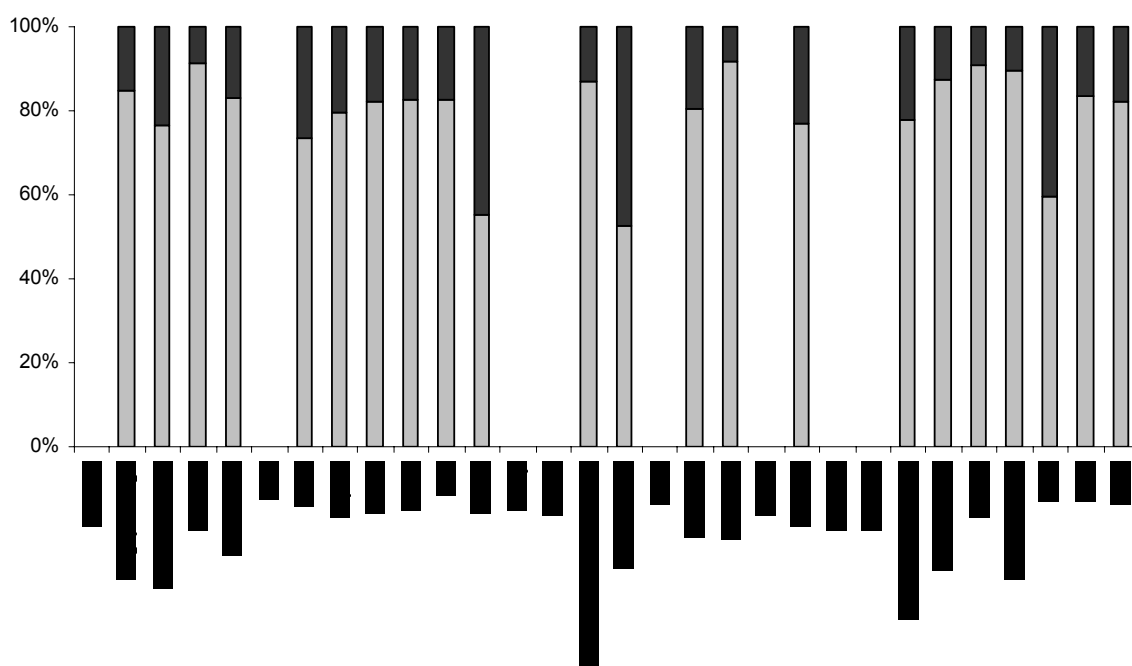
Tieto údaje sa v závislosti od konečného znenia operačných programov ešte môžu zmeniť.

Úroveň vyčlenenia finančných prostriedkov podľa členských štátov
2007-2013
(v % z celkových finančných prostriedkov)

Konvergenca

Regionálna konkurenceschopnosť a zamestnanosť

3.3. Podpora štyroch prioritných činností jarného zasadnutia Rady v roku 2006 a 2007

Na jarnom zasadnutí Európskej rady v roku 2006 sa v rámci obnovennej lisabonskej stratégie a v rámci programov politiky súdržnosti určili štyri prioritné oblasti, na ktoré by EÚ a členské štáty mali zamerať svoje úsilie: viac investovať do znalostí a inovácií; uvoľniť podnikateľský potenciál, najmä potenciál MSP; zlepšiť zamestnanosť prostredníctvom flexiistoty; lepšie riadiť energetické zdroje. Komisia vyzvala členské štáty, aby venovali zvláštnu pozornosť rozvíjaniu týchto priorít a ich integrácii do svojich národných a regionálnych stratégií.

V nových programoch súdržnosti sa zvláštny dôraz kladie na **väčšie investície do znalostí a inovácií**. Na investície do týchto oblastí je vyčlenených viac ako 85 miliárd EUR⁹. Viac ako polovica tejto sumy –49,5 miliardy EUR– sa investuje do zlepšenia inovačnej schopnosti podnikov podporovaním technologických transferov a sietí spolupráce, výskumu a vývoja a eko-inovácií (technológií a výrobkov). Zvyšok sa rozdelí na podporu rozšírenia a využívania IKT podnikmi a občanmi a na vývoj IKT technológií; podporu zakladania podnikov a samostatnej zárobkovej činnosti; rozvoj zručností; podporu flexibilnejšej a prispôsobivejšej pracovnej sily. Prostredníctvom politiky súdržnosti sa investuje aj do činností, ktoré zaručia, že dosahovanie vynikajúcej kvality a inovácií sa stane rozhodujúcou súčasťou na všetkých stupňoch vzdelávania a odbornej prípravy. V porovnaní s rokmi 2000–2006 sa v súvislosti so všetkými programami očakáva nárast výskumu a vývoja a inovácií, ktorý dosiahne viac ako dvojnásobok relatívneho úsilia a trojnásobok dostupných finančných zdrojov¹⁰. V nových členských štátoch bude podiel výdavkov na výskum a vývoj a na investície na celkovom rozpočte štyrikrát vyšší ako v predchádzajúcom období. Pokiaľ ide o ostatné členské štáty, celkové vyčlenenie prostriedkov na výskum a vývoj a na inovácie významne vzrástlo. Napríklad v prípade Španielska, napriek tomu, že podpora zo strany štrukturálnych fondov klesla v porovnaní s rokmi 2000–2006 o približne 40%, výdavky na výskum a vývoj sa zdvojnásobia na viac ako 7,5 miliardy EUR.

Pre investície do výskumu a vývoja a do inovácií bude dôležité, aby využili potenciál už existujúcich stredísk excelentnosti a tam, kde to je možné, využili dodatočné súkromné investície. Je však potrebné nájsť nové spôsoby rozvoja národných a regionálnych kapacít výskumu a vývoja a investícií a lepšie využívať existujúci potenciál VTR. Preto Komisia navrhuje uvedenie do prevádzky novej generácie laboratórií, nástrojov a infraštruktúr svetovej úrovne na základný výskum, čo si bude vyžadovať spoluprácu v rámci celej EÚ a umožní členským štátom a regiónom zostať na čele výskumu v ďalších desaťročiach. Požadované investície by mohli byť sčasti podporované programami súdržnosti v súlade s ich špecifickými cieľmi.

⁹ Podrobnejšia analýza obsahu VTRI prijatých a navrhnutých programov na konci októbra 2007 sa nachádza v pracovných dokumentoch útvarov Komisie SEK(2007) 1547 zo 14.11.2007.

¹⁰ Relatívny podiel výdavkov na VTRI vzrastie z približne 11% na 25%, kým finančný objem vzrastie z 25,5 miliardy EUR na 85,2 miliardy EUR.

Podpora podnikania je v rámci nových programov priamo spojená s prioritou Rady **uvoľniť podnikateľský potenciál, najmä potenciál MSP**, a predstavuje ďalšiu z kľúčových oblastí na roky 2007–2013. Členské štáty a regióny kladú zvláštny dôraz na poskytovanie služieb na podporu podnikania s cieľom umožniť podnikom, najmä MSP, zvýšiť konkurencieschopnosť a dostať sa na medzinárodné trhy. Plánuje sa, že v nasledujúcich siedmich rokoch dostanú služby na podporu podnikania zamerané na MSP približne 19 miliárd EUR, čo predstavuje 5% zdrojov EÚ, ktoré sú k dispozícii. Politikou súdržnosti sa podporia MSP, aby účinne investovali do svojho ľudského kapitálu, vytvorili príslušné štruktúry riadenia a lepšie predvídali ekonomické zmeny. Podpora EÚ pre MSP bude zahŕňať aj investície na podporu vytvárania priaznivejšieho podnikateľského prostredia a na zníženie administratívnych prekážok. Očakáva sa, že tieto úsilia pomôžu členským štátom dostať sa v oblasti podpory podnikania o krok bližšie k zavedeniu systému „jednotných kontaktných miest“.

Prepojenou činnosťou v tejto oblasti je zlepšovanie prístupu podnikov k financiam z iných zdrojov ako sú granty, napríklad prostredníctvom pôžičiek a rizikového kapitálu. Zvlášť významné sú nové iniciatívy finančného inžinierstva dohodnuté medzi Komisiou a skupinou EIB: tzv. iniciatívy JEREMIE¹¹ a JESSICA¹², ktoré sa snažia zlepšiť dostupnosť produktov inovačného finančného inžinierstva v regiónoch. V tomto ranom štádiu sa odhaduje, že zdroje z programov politiky súdržnosti, ktoré sa majú investovať v rámci iniciatívy JEREMIE v období 2007–2013, by mali presiahnuť 2,5 miliardy EUR. Nedávno Komisia prijala iniciatívu v oblasti podpory mikro-kreditov, ktorá je dôležitá pre rozvoj zamestnanosti a zlepšenie sociálneho začleňovania¹³.

Komisia nedávno prijala oznámenie, v ktorom ponúka národným a regionálnym orgánom usmernenie týkajúce sa súčinnosti medzi intervenciami zo strany politiky súdržnosti EÚ, programami výskumného rámca a programom konkurencieschopnosti a inovácií¹⁴. Je v ňom navrhnutých aj viacero spôsobov, ktorými chce Komisia pracovať s cieľom umožniť využitie rozličných zdrojov finančných prostriedkov čo najúčinnnejším spôsobom, pričom sa zdôrazňuje, že členské štáty a regióny musia samy hrať vedúcu úlohu pri čo najlepšom využívaní európskych finančných prostriedkov, ktoré majú k dispozícii.

¹¹ JEREMIE (Spoločné európske zdroje pre mikropodniky a stredné podniky – Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises).

¹² JESSICA (Spoločná európska podpora udržateľných investícií v mestských oblastiach – Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas).

¹³ „Nová európska iniciatíva pre rozvoj mikro-kreditu na podporu rastu a zamestnanosti“ KOM(2007) 708 z 13. novembra 2007.

¹⁴ KOM(2007) 474 zo 16. augusta 2007 „Konkurencieschopné európske regióny vďaka výskumu a inovácii. – Príspevok k väčšiemu hospodárskemu rastu a k zvýšeniu počtu a kvality pracovných miest“.

Nové programy sa snažia aj o **zlepšenie zamestnanosti prostredníctvom flexiistoty** tým, že pomáhajú pracovníkom, podnikom a podnikateľom v ich úsilí neustále sa prispôbovať novým výzvam globalizujúcich sa trhov. Približne 13,5 miliardy EUR bolo vyčlenených na pomoc podnikom rozvíjať pokrokové stratégie ľudských zdrojov, zavádzať inovačné a produktívnejšie formy práce a organizácie práce a uľahčiť proces prechodu spôsobený reštrukturalizáciou. Popri tom aktívne politiky trhu práce a činnosti celoživotného vzdelávania pomáhajú poskytnúť občanom príležitosť získať spôsobilosti a kvalifikácie, ktoré potrebujú v meniacom sa svete. Sem patrí priama podpora jednotlivým a systematickým činnostiam s cieľom zlepšiť fungovanie trhu práce. V nových programoch sa na zlepšenie prístupu k zamestnaniu od osobnej pomoci jednotlivcom až po modernizáciu úradov práce celkovo predpokladá približne 32 miliárd EUR. Ako vyplynulo zo záverov Rady, účinná realizácia reforiem trhu práce je možná len s aktívnou účasťou sociálnych partnerov, čo bude podporené približne 50 miliónmi EUR z rozpočtu na súdržnosť. Prvé odhady naznačujú, že v priebehu nasledujúcich siedmich rokov sa budú politikou súdržnosti podporovať rozličné súčasti flexiistoty prostriedkami vo výške okolo 50 miliárd EUR.

Vďaka uvedomeniu si dôležitej ekonomickej návratnosti investícií zo vzdelávania v raných štádiách života zdroje venované na zlepšenie ľudského kapitálu v tomto novom programovom období v porovnaní s minulým obdobím významne vzrastú. Na podporu reformy systémov vzdelávania a odbornej prípravy sa predpokladá približne 25,3 miliardy EUR. V tejto súvislosti sa zvláštna pozornosť bude venovať mladým generáciám ako významnému zdroju novej kvalifikovanej pracovnej sily. V súlade s dohodou Rady tento prístup viedol k silnému zaangažovaniu sa v programoch súdržnosti s cieľom pomôcť dosiahnuť ciele súvisiace s predčasným ukončením školskej dochádzky a poskytovaním pomoci mladým nezamestnaným.

V nových programoch sa odráža aj silný dôraz na **zlepšovanie riadenia energetických zdrojov a prechod k efektívnej a integrovanej energetickej politike EÚ**. V tomto odvetví pripadá veľa úsilia na súkromný sektor a z toho dôvodu sa absolútne úrovne výdavkov v rámci programov zdajú v porovnaní s inými oblasťami skromné. V porovnaní s obdobím 2000–2006 však investície do obnoviteľných energií a energetickej efektívnosti budú v rámci cieľa Konvergenca päťkrát vyššie a v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť sedemkrát vyššie.

3.4. Riešenie ostatných kľúčových odporúčaní Rady a priorít Spoločenstva

Investíciami do kategórií súvisiacich s lisabonským programom sa bude riešiť široké spektrum otázok s cieľom pomôcť členským štátom prekonať ich špecifické problémy pri dosahovaní cieľov stanovených integrovanými usmerneniami a odporúčaniami špecifickými pre každú krajinu.

Programy novej politiky súdržnosti sú zamerané na vytváranie všeobecne prospešných situácií posilňovaním novej súčinnosti medzi **ochranou životného prostredia, predchádzaním rizikám a rastom**. Medzi priority v tejto oblasti patrí poskytovanie služieb v oblasti životného prostredia, akými sú napríklad dodávky čistej vody, infraštruktúry odpadu a odpadovej vody, zlepšené riadenie prírodných zdrojov, dekontaminácia zeme s cieľom pripraviť ju na nové hospodárske činnosti a ochrana pred environmentálnymi rizikami. Celkovo sa do týchto oblastí predpokladajú investície vo výške približne 51 miliárd EUR.

Primeraná **dopravná sieť** je základným predpokladom hospodárskeho rozvoja v každom regióne alebo krajine. Preto členské štáty a regióny, ktoré majú nárok na financovanie v rámci cieľa Konvergencia alebo z kohézneho fondu, za jasnú prioritu pokladajú rozvoj transeurópskych dopravných sietí (ďalej len „TEN-T“). Približne polovica všetkých vyčlenených prostriedkov predpokladaných na dopravu (76 miliárd EUR) pôjde na projekty TEN-T (38 miliárd EUR)¹⁵. Patria sem také kľúčové projekty, akými sú rozvoj železničnej osi „Rail Baltica“, ktorá vedie z Helsínk do Varšavy, „východo-západný koridor“, cestné spojenie medzi lotyšskými morskými prístavmi a Rigou s Ruskom, multimodálna os spájajúca Portugalsko a Španielsko so zvyškom Európy a mnohé ďalšie. Ostatné investície do dopravy, ktoré sa majú financovať z programov politiky súdržnosti, zahŕňajú vedľajšie prepojenia v záujme zlepšenia prístupnosti k sieťam TEN-T a podporu environmentálne udržateľných dopravných systémov a predstavujú takmer 45% (približne 34 miliárd EUR) celkových prostriedkov predpokladaných na dopravu.

Rada niektorým členským štátom¹⁶ odporučila, aby vo vzťahu k zamestnaniu rozvíjali prístup založený na životnom cykle a aby **podporovali inkluzívny trh práce** pre tie skupiny, ktorým hrozí riziko sociálneho vylúčenia. Rada napríklad vyzvala orgány v Poľsku, aby dokončili reformu verejných služieb zamestnanosti s cieľom rozšírenia činností zameraných na znevýhodnené skupiny, čo viedlo k vyčleneniu 1,5 miliardy EUR. V implementačných správach členských štátov sa tiež zdôrazňuje dôležitá úloha programov politiky súdržnosti pri kontaktovaní 25% dlhodobo nezamestnaných prostredníctvom opatrení aktívnej zamestnanosti rovnako ako pomoc pri zabezpečení, aby každej nezamestnanej osobe bola ponúknutá možnosť znovu začať.

Realizácia lisabonského programu závisí od účinnej verejnej správy a služieb. Približne 3,6 miliardy EUR sa použije na pomoc pri modernizácii verejných správ a služieb na národných, regionálnych a miestnych úrovniach s cieľom rozvíjať a uskutočňovať účinné politiky a programy. Tieto činnosti budú zahŕňať zlepšovanie kvality a presadzovania právnych predpisov, uskutočňovanie hodnotení vplyvu a vytváranie prístupných a kvalitných služieb pre občanov a podniky. Okrem podpory lepšej regulácie budú intervencie zamerané aj na potreby zjednodušovania administratívnych postupov a zvyšovanie kapacity personálu. Intervenciami politiky súdržnosti sa napríklad podporí Grécko pri riešení odporúčaní modernizovať verejnú správu a posilniť jej regulačné, kontrolné a presadzovacie kapacity. Podobne Bulharsko a Rumunsko pripravili špecifické programy na podporu rozvoja administratívnej kapacity, keďže tá predstavuje nevyhnutný predpoklad účinnej realizácie všetkých ďalších štrukturálnych reforiem.

A na záver, nástroj technickej pomoci JASPERS¹⁷, ktorý je riadený v novom partnerstve s EIB a EBOR, bude pomáhať novým členským štátom pri rozvoji kapacít na prípravu projektov vysokej kvality vrátane tých, ktoré sú organizované ako projekty verejno-súkromných partnerstiev (PPP), na podporu z Únie.

¹⁵ Táto suma sa zvyšuje až na 44,2 miliardy EUR, ak sú zarátané aj investície do inteligentných dopravných systémov, letísk a prístavov, ktoré tiež prispievajú k sieťam TEN-T.

¹⁶ HU, SK, PL, EE.

¹⁷ Spoločná pomoc na podporu projektov v európskych regiónoch (Joint Assistance in Support of Projects in European Regions).

3.5. Podpora partnerstiev

Jedným z kľúčových faktorov zvyšujúcich pridanú hodnotu a účinnosť politiky súdržnosti je kvalita partnerstva medzi všetkými zúčastnenými stranami vrátane tých, ktoré sú na regionálnej a lokálnej úrovni, pri príprave a realizácii programov politiky súdržnosti. Politikou súdržnosti sa vytvoril jedinečný systém viacstupňového riadenia, ktorý zahŕňa „vertikálnych“ partnerov (Spoločenstvo, národné, regionálne a miestne orgány) a „horizontálne“ zúčastnené strany (zástupcov podnikateľov, odbory, mimovládne organizácie atď.). Úvodné preskúmanie programových dokumentov naznačuje, že prístupy k partnerstvám sú v jednotlivých krajinách¹⁸ rôzne a závisia od ich inštitucionálnych podmienok. Kým v mnohých členských štátoch sa v porovnaní s minulosťou štruktúra na zapojenie partnerov do programovania zlepšili, počas realizácie programu je potrebné ďalej rozvíjať intenzívnu spoluprácu medzi všetkými kľúčovými zúčastnenými stranami na reforme programu s cieľom zabezpečiť sústredenie zdrojov na stratégiu rastu a zamestnanosti.

4. ZÁVERY

Analýza novej generácie stratégií a programov politiky súdržnosti na obdobie 2007–2013 naznačuje, že väčšina zdrojov, ktoré sú k dispozícii, bude použitá na rozvíjanie dôležitej politickej priority Únie: lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť. Je to najmä vďaka podstatnej reforme politiky súdržnosti 2007-2013, ktorá vytvorila základ pre strategickejší prístup k investičnému plánovaniu založený na lisabonskej stratégii a pre väčšie vlastníctvo stratégie na konkrétnej úrovni prostredníctvom zvýšenej decentralizácie riadenia a väčšej úlohy pre partnerov.

Zdá sa, že s podporou nových ustanovení týkajúcich sa vyčleňovania finančných prostriedkov reforma politiky súdržnosti zmenila povahu rozhovoru medzi Komisiou a národnými a regionálnymi orgánmi, ktorý sa teraz viac ako predtým zameriava na spôsoby rozvíjania faktorov hospodárskej konkurencieschopnosti a vytváranie pracovných miest. Komisia nedávno upozornila aj na dôležitosť týchto prvkov ako kľúčových zásad pre efektívnosť a účinnosť politiky Spoločenstva celkovo pri príprave na diskusiu o rozpočte EÚ po roku 2013¹⁹.

V skutočnosti sa v celkovom prerozdeľovacom rámci fondov čoraz viac kladie dôraz na otázky, ako najlepšie využívať zdroje.

V tomto štádiu sú v programových dokumentoch stanovené zámery členských štátov a regiónov na nasledujúce obdobie a fáza realizácie sa len začína. Vysoké očakávania spojené s novými programami sa splnia len dosiahnutím výsledkov v nasledujúcich rokoch. Preto bude dôležité zabezpečiť účinnú a správne načasovanú realizáciu naplánovaných činností a v prípade potreby posilniť dohodnuté ustanovenia s cieľom zabezpečiť, aby úzke spojenie medzi politikou súdržnosti a lisabonskými prioritami mohlo byť počas celého programového obdobia zachované.

¹⁸ V tejto súvislosti bola veľmi užitočná práca monitorovacej platformy lisabonskej stratégie Výboru regiónov (<http://lisbon.cor.europa.eu>).

¹⁹ Európska komisia (2007) *Reforma rozpočtu, zmena Európy* - SEK(2007) 1188.

Komisia bude aj naďalej úzko spolupracovať s členskými štátmi využívajúc pri tom systémy a postupy, ktoré boli zavedené na sledovanie, vyhodnocovanie a v prípade potreby aj prispôsobenie programov meniacim sa okolnostiam a prioritám. Komisia bude aj naďalej predkladať správy o realizácii, keď bude k dispozícii viac informácií, a na jar v roku 2008 poskytne podrobnejšiu správu po ukončení všetkých rokovaní o programoch na obdobie 2007–2013. Komisia využije aj príležitosť, ktorú jej poskytuje lisabonský cyklus riadenia, aby upozornila Radu na všetky zlepšenia, ktoré môžu byť potrebné pri realizácii programu vrátane prípadných odporúčaní špecifických pre jednotlivé krajiny. Hodnotenie výsledkov bude dôležité na získanie lepšieho pochopenia účinkov, ktoré vyčlenenie finančných prostriedkov malo na rast a zamestnanosť.

Zhrnújúco, úspech nových programov politiky súdržnosti je rozhodujúci pre realizáciu celkových ambícií Únie zameraných na silný hospodársky rast, väčší počet a lepších pracovných miest a vyššiu životnú úroveň jej občanov.